Κεφάλαιον ζ.

ΕΣτι δὲ καὶ ἡ μεγαλοψυχία, καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, καὶ ἡ ἐλευθεριότης μεσότητες. Ἡ μὲν ἐλευθεριότης περὶ χρημάτων κτῆσιν καὶ δοσολυσίαν. ὁ μὲν γὰρ κτήσει μὲν πάσης χρήσιμον μᾶλλον ἢ δεῖ, δοσολυσῇ δὲ πάσῃ λυπούμενος μᾶλλον ἢ δεῖ, ἀνελεύθερος· ὁ δὲ ἀμφοτέρα ἧττον ἢ δεῖ, ἄσωτος· ὁ δὲ ἄμφω ὡς δεῖ, ἐλεύθερος. τοῦτο δὲ λέγω τὸ ὡς δεῖ, καὶ ἐπὶ τούτων, καὶ ὅτι τὸ δυνῶν, τὸ ὡς ὁ λόγος ὁ ὀρθός. ἐπεὶ δὲ ὀκεῖνοι μέν εἰσιν ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει, ὅπου δὲ ἔρεται εἰσὶ καὶ μέσον, καὶ τοῦτο βέλτιστον· ἐν δὲ περὶ ἕκαστα εἰσὶ καὶ μέσον, καὶ τοῦτο βέλτιστον· αἰάγκη καὶ τὴν ἐλευθεριότητα ἕξιν οὐσίας καὶ ἀνελευθερίας περὶ χρημάτων κτῆσιν καὶ δοσολυσίαν. λεγῶς δὲ τὰ χρήματα λέγομεν καὶ τὴν χρηματιστικήν. ἡ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ κτῆσις τοῦ χρήματός ἐστιν, οἷον ὑποδήματος ἢ ἱματίου· ἢ δὲ χρῆσις συμβεβηκὸς μὲν, οὐ μὴν τοι οὐτως ὡς αὐτὸ τις τεθεμμένον χρήσειε τῷ ὑποδήματι, ἀλλ' οἷον ἡ πώλησις καὶ ἡ μίσθωσις· χρῆται γὰρ ὑποδήματι ὁ δὲ φιλάργυρος ὁ περὶ τὸ νόμισμα τῆς κτήσεως, αὐτὴ τῆς χρήσεως συμβεβηκὸς χρήσεώς ἐστιν. ὁ δὲ ἀνελεύθερος, εἰν αὐ καὶ ἄσωτος περὶ τὸν χρῆσιν συμβεβηκὸς δόξειν τοῦ χρηματισμοῦ. καὶ γὰρ δὴ τῶν χρῆσιν φύσιν χρηματισμοῦ τὴν αὔξησιν διώκει· ὁ δὲ ἄσωτος, ἐλλείπει τὴν αἰαγκαίαν· ὁ δὲ ἐλευθέρος, τὴν περιουσίαν δίδωσιν. ἀυτῆς δὲ τούτων εἴδη λέγονται διαφέροντα τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον περὶ μόρια· οἷον ἀνελεύθερος, φειδωλὸς, καὶ κίμβιξ, καὶ αἰσχοκερδής· φειδωλὸς μὲν ἐν τῷ μὴ προσέθεσθαι αἰσχροκερδῆς δὲ ἐν τῷ ὁπῶν προσίεσθαι· κίμβιξ δὲ, ὁ σφόδρα περὶ σμικρὰ διατεινόμενος· παρεγγυστὴς δὲ καὶ ὁ δοσεπρηνὴς, ὁ ἄδικος κατ' ἀνελευθερίαν. καὶ τοῦ ἀσώτου ὡσαύτως φυλάκτης μὲν, ὁ ἐν τῷ ἀτάκτως ἀποδίδοσθαι· δόγιος δὲ, ὁ ἐν τῷ μὴ ὑποπίπτειν τῷ δοτὸ ἀλογισμοῦ λύπῃ.

Κεφάλαιον ε.

ΠΕρὶ δὲ μεγαλοψυχίας ἐν τοῖς τῶν μεγαλοψύχοις δοσεδιδομένων δεῖ διορίσαι τὸ αἴτιον. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ σώματα χρῆται τῷ ὑγιείαν καὶ ὁμοιότητα μέχρι τοῦ λαμπαίνειν πόρρω προϊόντα, καὶ περὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ταὐτὸ συμβέβηκε. διὸ ἐνίοτε οἱ ἐνδοξοι τοῦ ἀυτῶ αἰτιοποιοῦνται· δὲ ὁ ἄσωτος τῷ ἐλευθερίῳ, καὶ ὁ ἀνθάδης τῷ σεμνῷ, καὶ ὁ θρασὺς

A

CAPVT IIII.

SVnt porrò & magnanimitas, & magnificentia, & liberalitas, mediocritates. Liberalitas enim circa acquisitionem, amissionémque facultatum versatur. Nam qui omni acquisitione gaudet, omníque amissione dolet, vtrumque magis, quàm oportet, illiberalis est: qui vtrumque minus, quàm oporteat, prodigus. Qui verò, vt oportet, vtrumque, liberalis. Vt oportet, hîc, velut in aliis etiam, expono, quemadmodum recta ratio dictat. Et quia illi quidem in excessu, defectúque sunt: nam vbi extrema sunt, isthic & medium, quod præstantissimum est, in quaque specie, & vnum: necessum, & liberalitatem, inter prodigalitatem, illiberalitatémque circa facultatum acquisitionem, & amissionem mediam consistere. Bifariàm autem facultates, quæstuariúmq. vocamus. Alia enim per se est facultatum possessio, velut calcei, & vestis. Alia verò per accidens, nec tamen ita, vt si quis lance calcei vice vtatur, sed velut emptio, conductióque mercenaria. Emuntur enim & calcei. Pecuniæ autem cupidus præ quæstu accidentario, circa numismatum possessionem occupatur. Illiberalis verò, & prodigus, circa accidentarium lucrandi modum. Nam ille quidem in acquisitione naturali augmentum quærit: prodigus verò in necessariis deficit: liberalis autem ex abundanti copia largitur. Species verò harum differre dicũtur, eo quòd magis, & minùs circa particulas ostendũt, vt illiberalis, parcus, sordidus, turpis lucri cupidus. Parcus enim eo quòd non eroget, dicitur: turpis autem lucri cupidus, quòd omnia corrodat: sordidus, qui vehementer in exiguis obnititur: deceptor verò, depilatórque qui iniustus ex illiberalitate est. Ita contrà, prodigorum hic quidem cautus est, qui inordinatè consumit: ille verò inconsideratus, qui in eo, quem ferre dictat ratio, durare dolore non potest.

B

C

D

E

CAPVT V.

DE magnanimitate autem, ex iis, quæ de magnanimis dicta sunt, determinare oportet: eò quòd, vt in aliis, iuxta affinitatem, & similitudinem, quoad latent, progredi conuenit. Ita & de magnanimitate tractantibus idem vsu venit. Quoccitca nonnunquam contrarij eadem affectant: quemadmodum prodigus & liberalis: perfractus & grauis: audax & fortis. Circa eadem enim versantur, & cognati

F